

ACC. NR. 4489

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: John Nilsson
Härad: Allbo Adress: Livilan, Åkarp.
Söcken: Slätthög Berättat av: Frans Elm
Uppteckningsår: 1934 Född år 1864 i Väseboda, Åboda.

Uppteckningen rör : Se inneliggande register.

Antal sidor: 66.

20 foton.

Skriv endast på denna sida!

*Emiland
allas till
Hattar
sept 1934*
4489
*Per Th. Jalm
1864*

Vår bruket.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
Sådden.

Se förr i tiden visste de precis, när de skulle börja med vårbruket liksom med allting annat förresten. De hade sina bestämda tider, då det och det skulle göras, och de gick inte att rucka på.

Nu skulle nog inte jag ha mints de här så bra, men min mormor levde rätt länge, och hon godde här på gården. Hon visste, hur det skulle gå till, och hon var sträng, och även om jag inte precis gjorde som hon sade mig, så fick jag i alla fall höra't.

Här räknades våren i veckor eller "veker", som vi säger. Vekeräkningen började vid "gamle vårfedan", och det var den 6. april, och dagen hette Vilhelm. Första vecken efter 6. april var 13.veke, sen prutade de av till 1.

Vårbruket skulle börja i 13. veke, om det gick. Men ibland kunde det gå ända till 9. veke, innan de kunde börja, men då

var de ängsliga. Men jag minns en gång, då vi inte fick börja förrän i 7. veken.

På de jämna vekene, 12., 10., 8., och 6. fick ingenting sås, för då blev det inget korn, men hade de inte hunnit "skiljas ve'et" innan 4. veken, fick de så på den och följande. Och inte fick de så på "vekedagarna"; d.v.s. var 6. april på en fredag, så fick ingenting sås på fredagarna. I 8. veken fick de inte sätta bönor, för då blev det "lusabönor". De blev små och skorviga och ingenting med dem. Min mor satte bönor i 8. veken en gång, det minns jag, och då sade mormor, att inte skulle hon få några bönor det året, och det blev inga heller. Det såg jag själv, så det är då ingen lögn.

I 11. veken skulle de så "blaan". Det var 2 vdelar havre och 1 del korn. Det skulle vara till bröd. Och i samma veke skulle ärterna sättas, för annars blev det inga. Ja, det blev halm men ingen kärna.

I 9. veken skulle havren sås.

I 7. veken skulle de så "2-radakorn" och sätta potater. Ja, potaterna fick ju inte sättas den dag det var Erik, för då blev det inga. Jag har hört talas om de som satte och inga fick, men nu sätter de, när det passar, och nog tror jag, att de får.

I 5. veken sådde de "6-radakorn", som de skulle ha till malt. De hade för sig, att det kornet var bättre än 2-radigt till malt.

Egentligen skulle vårbruket vara färdigt i slutet av 5. veken, men "hinde de inte mé'et", så fick de ju som sagt så även på 4. veken och de kommande. Årsgången är ju så olika.

På de veker de inte fick så eller sätta, gjorde de i ordnig för kommande veckas sådd. Alla körslor med undantag av bultningen /vältningen/ gjordes två gånger. Man ärjade två gånger och harvade två gånger. Första ärjningen kallades "rista", andra "mylla". Och gången på det hela var: Rista, harva, så och mylla, och när säden just börjat gro; harva och bulta för att åkern skulle bli slät.

I 13. veken började de alltså att köra ut gödsel, och låg då inte tegen allt för långt bort, så gagnades en kroka-dröj försedd med en dynghäck, i annat fall vagn. Gödseln lastades och spreds med trägrepp, och den kördes ned med ärjakrok.

Plog användes inte annat än till vall, och det var ju på hösten. Över huvud taget var de mycket rädda för att använda plog, ty här var det gott om "långgröte" /kvickrot/. Plogen skär av rötterna, så de bli allt fler, men ärjakroken sliter upp dem. På hösten brukade de t.o.m. hacka och räfsa för att få bort röte.

R e d s k a p e n .

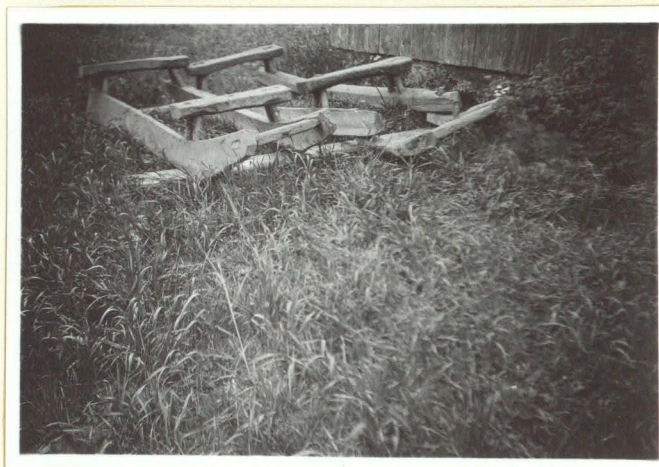
Redskapen, som de använde vid vårbruket, var: Krokadröj
trägreg/
eller vagn till att köra ut göseln, ärjakrok, hankharv och
bult.

Var och en gjorde sig sina "tyj" /redskap/ själv. Ämnena
tog de undan, när veden höggs upp, och sedan satt de inne i
stugan och slöjdade under vinterkvällarna.

Krokadröjen kunde vara av två olika typer. På den ena
typen var medarna i ett stycke, men på den andra var de ledade
fram till. Det var alltså liksom en liten förkälke. Den senare
typen var mera vanlig.

Äg. Gustav Andersson,
Åboda,
Slätthög sn.

Längd 2 m.
Bredd 65 cm.
Höjd upp till
lastbanken 55 cm.

Krokadröj.

Skriv endast på denna sida!

Medarna, som vanligen var svagt böjda, gjordes av bokstockar, som bilats på två sidor. På medarna fastdobbadess de båda "løjarna" medelst "trä-narar", och dessa ställdes så, att medarna skulle stå snett utåt. Detta för att de inte vid tung belastning skulle bräckas inåt. Att de använde bok och inte björk till medar var därför att bok är liksom fet och halkar lätt av stenarna.

Krokadröjen var ett präktigt redskap. Man kunde köra med den nästan var som helst utan att de välte, och lätt gick den som sagt också. Den användes huvudsakligen höst och vår, då det var för lite snö för "järnsodd", d.v.s. kälkar försedda med järnskenor. Men många tyckte så bra om sin kroka-dröj, att de inte ville ha någon annan redskap vid hemkörslor.

När gödseln kördes ut ställde man på en "dynghäck", och den liknade en låda, 2 m. lång och 35 cm. hög /ungefärligt mått/.

T r ä g r e p e n .

Trägrepen var också av bok med
undantag av "nararna", som var
av ek.

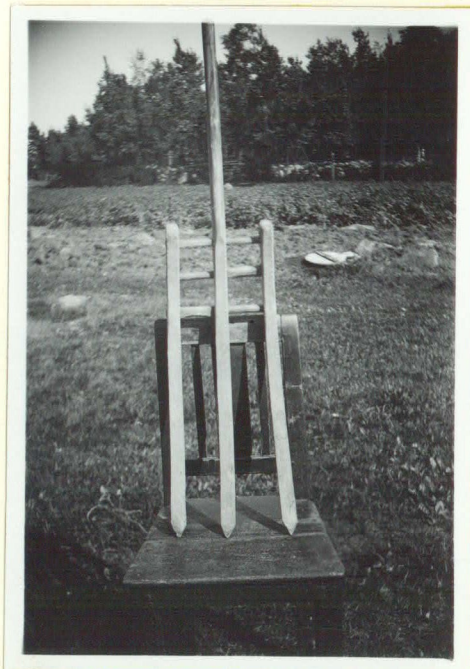
Hela grepens längd 1 m.

Bredd 25 cm.

Pinnarnas längd 55 cm.

Trägrep.

Trägrep.

Skriv endast på denna sida!

Småland
Nils
Stattberg 8/1934

-8-

4489 John Nilsson
Arilav. Åkarp
Bergr. Frans Elm
född 1864 i Åboda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

"Ärjakroken" /årdret/.

Äg. Gustav Andersson,
Åboda.

Ärjakrok.

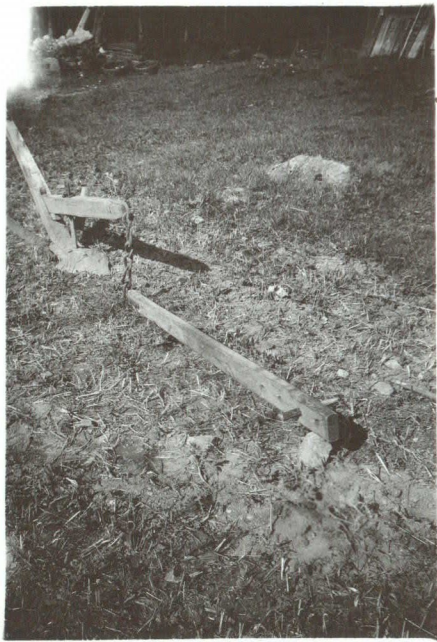
Stången	260 cm.
Bredden mel. öronen	60 "
Öronens längd	40 "
Visens "	100 "

De olika delarna på ärjakroken kallades visen - det man "visar" /styr/ med, stången, öronen och billen. Stången brukade vara av något lätt träslag t.ex. gran, men de övriga delarna av björk eller bok.

Så länge jag minns, har ju billen varit skodd med järn, men före min tid var den oskodd. Det berättas om en torpare

Skriv endast på denna sida!

här, som hette Gustav, att han ärjat till dess att billen var nästan uppsliten, men så hittade han en koskälla, och den trädde han på billen. "Å ni ska tro, att det ruscha i jora", sade han, när han talade om det. Det blev nästan ett ordstäv sen att säga: "Det ruscha bra, sa Gustav, då han satt koskällan på ärjakrøken."

Ärjakrok.

Äg. Anders Daniel Johansson,
Sjöanäs, Å boda.

Denna typ användes fortfarande
av de som köra med kor.

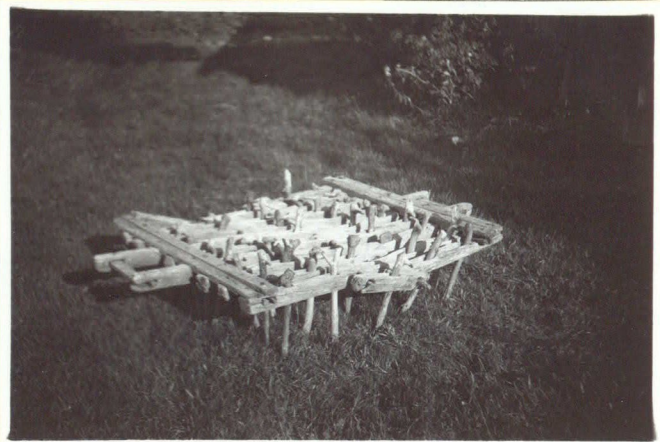
Smal
Nubo 2d
Slipshen 0:2
1934

-10-

4489

Mynt. John Nilsson
Bor
f. 1867
Åboda

"Hankharven" /ledharven/.

Hankharv av trä.

Hankharven var helt av trä men i övrigt lik den som nu användes. Till pinnar användes grankvistar, som höiggs av en bit inne i stammen, så att det blev en skalle på dem. Sedan sattes de i hålen i harven utan att fastkilas, ty då hade de brutits av mot stenarna.

Man harvade tvärs över fårorna, och när man kom till renen, fick hästen gå längs den, till dess att även harven kom ut, sen tog man loss stängen, vände och satte fast den

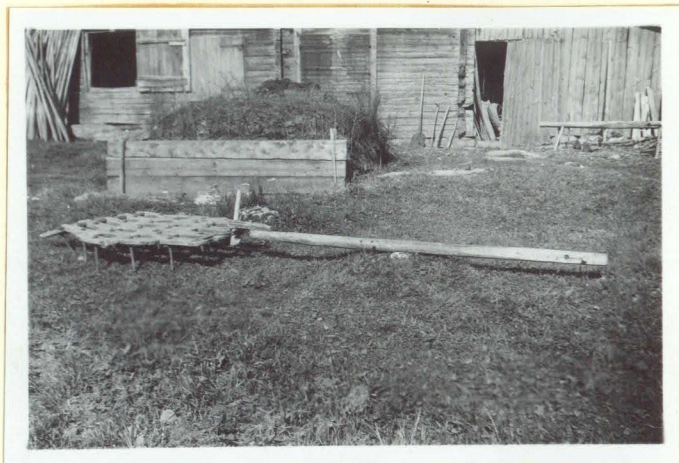
Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

i den andra ändan av harven. På så sätt blev det mindre påfrestning för harven, och jorden kördes inte ihop.

På små ställen drog de ofta harven.

Hankharv av den typ som nu användes.

Stången är ålderdomlig.

Äg. Anders Daniel Johansson,

Sjöanäs, Å b o d a.

"Bulten" /välten/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

Äg. Vendla Nilsson,
Gamleboda kvarn, Åboda.

Bulten användes fort-
farande.

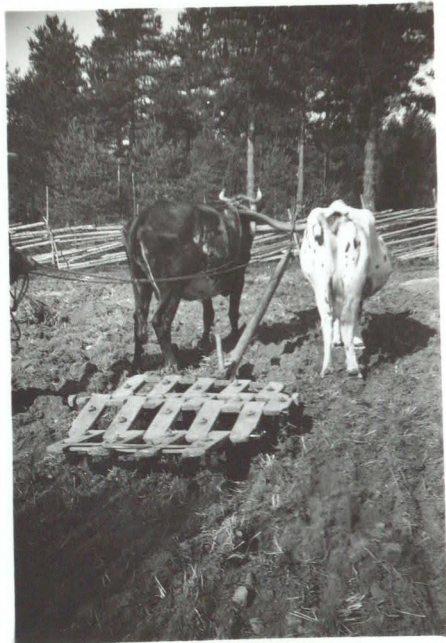
Hos Frans Nilsson, Ideberg,
Åboda få barnen fortfarande
dra bulten. Två drager och
en sitter på.

Bulten var av ek, och den användes endast för att få
marken slät. Den drogs vanligen, och fanns det barn i huset,
var det deras göra. På små ställen drages den än.

Skriv endast på denna sida!

Dragare.

Som dragare användes hästar, stutar eller kor, och en del redskap - harv och bult - drog man själv, i brist på annan dragkraft. Kor användes som dragare än här i trakten. På hemman, som ej kan föda mer än 3 eller 4 kor, finns ingen häst, utan där utföras alla körsior med kor.

Anders Daniel Johansson,
Sjöanäs, Åboda sköter sitt
jordbruk med sina två kor.
Här håller han på att harva.

V ä x t f ö l j d e n .LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

Grödorna har tagits rätt så olika, men här på gården och på många andra gårdar i trakten var det så, att ett år fick jorden ligga i "öträda" /låg öde/, och då ärjades den någon gång då och då under sommaren för att få bort "långgröte" /kvik-rot/ och annat ogräs, och en del sten hävdes upp och kördes bort.

På hösten blev det gödslat ordentligt, och i nov. eller kanske oftare i dec. såddes råg, och i rågen 'såddes igen' med klöver.

Det var mest vanligt att taga 2 grödor klöver, men somliga tog 3. Efter klövern blev det 1 eller 2 grödor havre. Det berodde på hur många år de tagit klöver. Till havren gödslades inte, men efter den kom potatis, och då göslades rejält. Efter potatisen blev det korn ettår och havre ett år, sedan lades jorden i öträda igen, eller, om det var bra jord, gödslades och såddes havre.

Växtföljden var således:

I.

Ötråda eller havre + gödsel.

Råg.

Vall.

Vall.

Havre.

Havre.

Potatis + gödsel.

Korn.

Havre.

II.

Ötråda eller havre + gödsel.

Råg.

Vall.

Vall.

Vall.

Havre.

Potatis + gödsel.

Korn.

Havre.

Före min tid sådde de inte igen med frö, utan det fick växa som det ville, men det blev ju dåligt åtminstone första året. Men under min bonnatid har vi tagit frö själva, och det blir bäst. Köper man frö, så blir det mest prästaskallar på åkern.

S m i t t f ä l l o r .

/ Smittfällorna hör ju strängt taget inte under rubriken "Vårbruket" men intagas här, för att få allt som rör sädesodlingen samlat på ett ställe./

Här brände de fällor överallt i min barndom. Se de var inte rädda om skogen. Tvärtom ansågs det som ett dåligt tecken, att en bonde lät skogen växa som den ville. Det var ingen skötsam bonde. Och där det fanns många karlar i huset, där fanns det vanligen inte mycket skog heller.

De hade, som sagt, fällor eller "smittfällor" som vi kallade dem. Och att de kallades för smittfällor, var för att de stora stockarna inte brann upp utan endast blev sotiga och "smittade" /sotade från sig/.

Fällan högs på senvintern och på torr mark. En del kördes därifrån, det som passade till krakstörar t.ex., men resten fick ligga till hösten, då det brändes. Det som inte brann upp

drogs undan och lades till stängsel runt om, sen räfsade man och jämnade till askan.

På fällorna såddes råg, och det var förresten enda stället den såddes på, för ute på åkern gick den sällan till. Den såddes för sent. På fällorna sådde de mellan jul och nyår, men försökte de ute på åkern, så var det i nov. och kanske oftare i dec. De menade, att ju senare den såddes, ju bättre var det, för då kunde den leva på kornet /fröet/ till våren. Men det var ju alldeles fel, för den hann inte komma i gång på hösten, och blev det en ogynnsam vinter, så frös den bort. På fällorna hade den större utsikter att reda sig, för där skyddade skogen.

Då som nu blev det ofta skare och iskorpa på vintern, och då blev rågen gul och slak och dog tvärt. Men då brukade de antingen hacka upp isen eller köra med en träharv. Då revs ju även en del av rågen upp, men den som var kvar levde i alla fall. Även nu måste de ibland harva rågen på vintern, men nu så de den i aug. och sept.

Ibland brändes fällan redan på våren, och då sattes potatis där. Det kallades att sätta "latbänk", och det var rätt enkelt också. De högg bara upp en torva, kastade dit en potat och lade torvan på. Det blev inte många potater i "latbänken", men de som blev, blev stora och goda.

Sen på hösten eller rättare sagt vintern såddes råg, och på så sätt blev fällan använd två gånger. Då man skurit rågen blev stängslet hemkört till ved, "smittfälleve", och sen blev det ju bra bete några år.

Slåttern.

Slåttern skulle börja 14 dagar efter midsommar, och sen slog de på den här gården i 7 veckor, och det var 4 - 5 karlar till att slå.

Men nu skall vi märka en sak, och det är, att de hade minst dubbelt så stor slåttermark. De slog över allt, där det fanns ett grässtrå, och på höstarna tog de löv och högg undan, så det kunde växa. Men det har fått förfalla, och nu växer det ljung och krösaris, där far min slog.

På morgonen började de så tidigt - det hörde jag mormor säga - att de kunde få sätta sig på en sten och vänta på att det skulle dagas, sedan slog de till solen gick ned. Lien slipades aldrig på slipsten annat än om den stenhuggits allt för svårt, men då var det en dålig slåttare. De hade med sig en "senna" /bryna/ och en pall och en vattenstäva, och när lien blev slö, satte de sig på pallen och brynade den.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

Slåmarken.

Bryna lien.

*Slåttaren
Bryna lien
4. 1864 i Västerås, Ålaga.*

*John Nilsson
Per. Frans Elm*

9
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Lien brynas.
e

Anders Daniel Johansson

Sjöanäs Å b o d a.

Männen låg i ängsladorna på nätterna, men fruntimren gick hem. De måste hem för att sköta korna och laga mat. Maten bar de sedan ut till karlarna. De brukade komma så där vid 6 - 7-tiden med frukosten, och den bestod vanligen av fläsk, bröd och en skopa mjölk. Kaffe fick de inte annat än

Maten och
måltiderna.

på söndagarna. Efter frukosten vilade de en halvtimme, och när de sedan gick ut, följde fruntimmerna med för att räfsa.

Kl. 10 var det davramål el. dāvår, och en stående rätt på sommaren var mjölkavälling. Den var kokt av korngryn och mjölk och bars ut till ängarna i grötabyttor. Det var en redi och starker mat.

Middagen åt de kl. 12, och den bestod av potatis och kålrötter, som kokts tillsammans till soppa, och till den hade de bröd och sågel förstås. Såglet var vanligen rökt och torkat kokött. Det var fint och bra på sommaren.

Mellan 5 och 6 åt de meraftan, och det var mest smör och ost och bröd, kanske fläsk ibland. Det var som de hade och det bar sig.

Kvällsmat åt de kl. 9, det blev då inte gärna förr, och det var alltid gröt. "Svarter gröt" kallade de den, och den var kokt av korngryn och vattén. Den var rätt så mörkhyader, men det var rent märkvärdigt, hur lätt den slank ner ändå.

Om vi åt alla ur samma fat? Ja, det var klart. Gröten var ju i en grötabytta, och där fick var och en hållas vid sin kant. I mitten var det en smörklick att doppa i om det behagades. Mjölken åt de också ur ett gemensamt fat, och då tog de alltså lagom mycket gröt i skeden, doppade i smöret och sedan ned i mjölken. Så gick det till.

Men nu har jag mest talat om hur de åt, och inte hur de arbetade. Ja, nog för att de åt mycket mer förr än nu, men maten var väl inte så fin alla gånger, och så arbetade de kanske strängare. Åtminstone hade de längre arbetsdagar. Men jag vill inte påstå, att de arbetade hårt precis. Han skall inte tro, att de flängde på med lien i ett kör hela dagen. Det hade de inte stått ut med. Förr hade de alltid tid att stanna och prata en stund. Se de hade egentligen aldrig ont om tid. Det de inte hinde med ena dagen gjorde de dagen efter. Allting gick mycket lugnare till väga.

- Hur torkade de höet? - Hur de torkade höet, jo, det

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Hötorkningen.

skall jag tala om.

// Fruntimren räfsade ihop höet i "breer", och det var, att de räfsade upp det från de ställen, där det var surt, och breddade ut det, där det var torrt. Dagen efter skulle breerna "vändas" och det var att med räfsan gå och vända höet, så att den sura sidan kom upp. Om höet vändes på förmiddagen - tidigt på morgonen kunde det inte göras, för då var det dagg - så var det torrt och kunde "strängas" på eftermiddagen. Breerna räfsades då ihop till en sträng, och sedan hjälptes de åt att bära in det i ladorna. De bar i "höbåjen", och den var gjord av böjda enekäppar och lindbast. Kvinnorna lastade i båjen, och männen bar.

// Men för ännu längre tillbaka, före min tid, då skulle allt hö stackas, och det var rätt så omständigt. Stacken fick inte läggas direkt på marken utan på en botten, och den gjordes på följande sätt. De högg en björk eller annat lämpligt lövträd, som var 3-4 tum i storändan, sedan högg de av toppen,

så att biten blev ungefär 2 famnar lång. Det var "sloen", och den varken kvistades eller vässades. Den lades på marken, och på båda sidor lades sedan små björkar med toppen över sloen och storändan utåt. Även nu var höet strängt, men till stacken skulle det även "fämnas", och det gick så till, att de ställde sig vid ändan på hösträngen, sedan tog de med räfsan och drog ihop höet i tunna lager undan för undan mot fötterna. Det blev då en "famnel. fång", och den bars till stacken, och då började de med att lägga ett lager runt yttre kanten av botten. Sedan byggde de på och trampade ihop undan för undan, till de tyckte, att den var lagom till ett lass.

Så fick stackarna ligga ända till de "lyktat å slå". Ingenting kördes in eller ladades. Men när stackarna då skulle in, så hade de en "simme" /rep/, som var en 30 - 40 famnar långt och vanligen gjord av svinahår, men ibland av tagel, och då var den ju bättre och starkare. Så band de fast simmen i ena änden på sloen, tog tvärs över stacken och band runt

"Famnel"

Inkörningen.

om den andra änden på sloen. Sedan fortsatte de på samma sätt att binda fram och tillbaka över stacken men fäste då i de små björkarna. Sist började de nere vid basen och snurrade repet runt om stacken uppåt ~~maxxkoppax~~, så att den till sist blev som en sockertopp. Då kunde inte höet komma någonstans, och den var lätt att hantera. De kördes in på krokadröj, och när de skulle lasta dem, tog de bara i sloen och vickade på stacken, sedan drog de krokadröjen under och lät stacken falla tillbaka.

Allt ängshö kördes ju in i lador, men det som var i närheten av ladugården kördes dit och lades på "höslinnet" /ladugårdsvinden/

De skulle ha lyktat å slå till Brynola, och det var den 16 augusti. De sade, att Ola pissa i gräset, och sen gick det ej å få av'et. Men de fick slå långt efter många.

På sjusovardagen skulle de vara uppe innan solen gick upp och sedan stanna uppe till den gått ned. Och inte fick *de*

stanna och vila en enda gång den dagen. Det gjorde de för att de inte skulle bli trötta det kommande året. Jag minns, att *de* hade oss barn till att stiga upp så där tidigt också, och de skrämde oss med att vi annars skulle gå och vara sömniga hela året, men de gjorde de nog endast för att få oss till att arbeta riktigt den dagen.

Även nu ^{1/}sås det mesta höet här i trakten med lie, men slåmarken är, som sagt, inte mer än hälften så vid, så det går ju fortare. På de här sista åren är det en del som har skaffat sig maskin, men de har inte så stor nytta av den. Det är för stenigt. Höet torkas på marken, och det som ligger nära ladugården bäres in i höbåjen, det övriga köres in på vagn, och då ställer de en "kaniss" på den.

Hövagn med "kaniss".

Äg. Artur Fransson.

Väseboda, Å b o d a.

S k ö r d e n.

Skörden började lite olika tidigt. Det berodde allt på årsgången. Gubbarna brukade gå och kika över tegarna, och så sade de: "Hon börj allt å ljusna nu!" Och då den var lagom ljus, började de att ta av den.

I min barndom skars allt med skära, och det var käringgöra. De kallades för "skjurakäringar", och ingen käring skar mindre än 10 travar om dagen. Det var förresten de sämsta. 12 travar om dagen var det vanliga, och det blev 288 "neker", för det är 24 neker /kärvar/ i var trave.

// Allt krakades, och krakarna fick stå ute i 14 dagar, sedan kördes den in, och då fick den vara som den ville. Ja, det gick ju inte om det regnat hela tiden. Men nu skall vi märka en sak, och det är, att det inte fick finnas ett grönt ax. Säden skulle vara så hård som möjligt bara den inte rann ur, och då är det ju skillnad vad den tål att torka. Men det där med att kraka säden var ingen dum idé. Var det regnigt, så blev

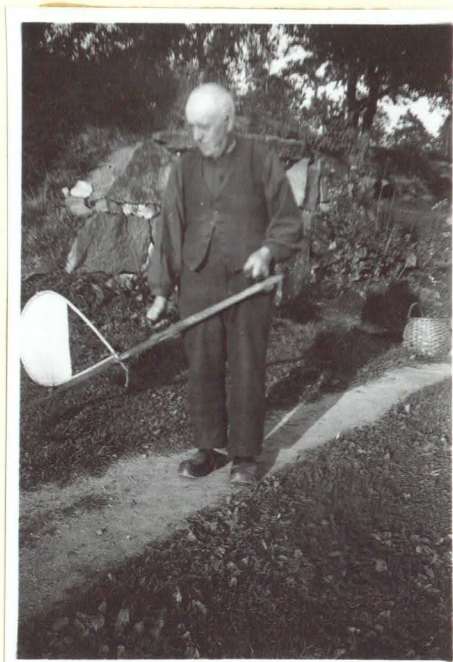
Skära.

Äg. Leander Johansson,
Å b o d a.

endast den översta neken våt, och så var det mycket mera "nimt" /lätt, bekvämt/ att lada. Var det nära gården, så tog de helt enkelt upp krakstören och lade den på axeln och bar på så sätt in den. Då blev inget spillt. Men var det för långt att bära, så hade de vagn, och då lastades krakarna på den med stör

och allt. Den lades i "laat", ett rum bredvid logen, och där fick den då ligga till de började tröska.

Nu skäres säden med en lie försedd med en "skylt". En slår, och en tar upp och binder. Sedan torkas den i "långtrave." Då ställas nekarna mot varandra med toppen upp.

Leander Johansson

Å b o d a.

Lie med "skylt".

Skriv endast på denna sida!

Potaterna togs upp vid samma tid som nu, alltså i slutet av sept. och redskapen var också densamma, d.v.s. en hacka att gräva med och en enekorg att ta dem i. Men sättet att ta upp dem var olika.

De började uppe på backen och gick utför, och det gjorde de för att få upp mullen. Denna var ju inte djup, och uppe på backarna ville det alltid bli tunnt. Så gjorde de det för en annan sak också. De menade, att gick man ^{upp} ~~utför~~, var det så lätt att gräva över och lämna potater, och det gick inte ann. Man var ju alltid rätt många vid potatupptagningen, och då var det tävlan om vem som kunde bli först med sin fåra. Därför gällde det att söka komma över den fåra, där det fanns de flesta stora stenarna. De kallades för "stenahjälp".

Potatkällaren var grävd i en backe och murad av sten. På den sida, som vette mot backen fanns en glugg, och genom denna togs potaterna in. Man satte då dit en ränna, som var gjord av runda träkäppar och gles, så att jorden, som satt

på potaterna, kunde sila igenom. Så gör de förresten än på många ställen.

Den sort, som användes, var den "vanliga blå". De var rätt stora och avlånga, men de gav ej mycket.

De fattiga levde mest av potater. På kvällarna, när det fanns mycket glöd i spisen, brukade de stoppa in fullt med potater, sedan satt de där runt om och grävde fram dem, torkade av skalet på byxorna eller förklädet - det var för hett för fingrarna - och åt. ~~Det var känt att säga förbjudet att skala potaterna.~~ På sommaren och hösten var det förbjudet att skala potaterna. Det ansågs vara slösaktigt.

K r e a t u r e n s s k ö t s e l .

De hade alldeles på tok för många kreatur förr. Minst dubbelt så många som de kunde föda, och fodret var vanligen slut i mars. Det var också vanligt att släppa ungnöten 1. mars, men då togs de in om nätterna till fram i maj. Om det gick, hade de inne korna till 1. maj, men annars måste de ju släppa även dem tidigare. Men det var inte lätt att få ut dem. De var så svältfödda, att de knappast kunde gå, och så snart man fått dem till hagen, lade de sig, och de måste köras upp tid efter annan. Och värre var det så snart de kom till ett ställe, där det var det allra minsta sankt, för då lade de ner sig, och på våren fick man gå och dra upp kor mest varenda dag. Mitt på sommaren fick de gå ute dygnet om, och de skulle föda sig ute till snön kom.

Hästen, om de hade en, släpptes efter vårbruket och fick gå ute till höet skulle in. Byns alla hästar fingo gå tillsammans ute på storskogen.

Även grisen fick gå ute på sommaren. De brukade plocka "syra" åt den, men i övrigt fick den föda sig bäst den kunde. Den ville ju gärna böka och förstöra gårdsplanen, och för att förhindra detta brukade de "ringa" den..De stack ett hål i trynet med en syl, satte en järntråd igenom och vred åt, eller också skar de då och då några jack med en kniv.

* Då kreaturen stod inne i ladugården, var det vanligt att gå till dem första gången på dagen mellan 6 och 7 på morgonen, och då fick de vatten och halm. Halmen lades i båsen, för krubbor användes inte. Medan de åt mockades, och det gjordes antingen av männen eller kvinnorna. Det var som det passa och det bar sig. Till strö gagnades gran- eller eneris, och det kördes hem och hackades allt eftersom det behövdes. Halm fick inte användas till strö. Lämnade korna av den de fick, togs den ur båsen och hackades, och sen fick de den igen någon dag senare.

Då det var mockat, fick fruntimren mjölka, och sen läm-

Rishackning.

Frans Elm, Väseboda, Åboda
hackar ännu eneris och gran-
ris åt sina kor, men endast
på hösten, när de få rovblast
och går ute på vallarna och
äta klöver. "Då få de så lett
i båsen, att en måste ta till
eneris", sade Elm.

nades ladugården till kl. 10, mmen då skulle de ha mellanmål,
och det var hö den gången.

Vid 1-tiden skulle de ha vatten igen, och så fick de hö
och halm ihop, Och för att de inte bara skulle äta upp höet,
brukade de snurra in hötappen i halmen, och där stod korna
sen och bökade.

I skymningen så där mellan 4 och 5 fick de hö igen, och

kl. 9 mjölkades, och då fick de halm . Det var råghalm, och
den var ju styv, men så brukade de mjuka upp den i en linbruttu.

Kreaturen blev aldrig ryktade eller tvättade, och därför
hade de ofta löss. De brukade smörja in dem med en salva, som
de gjort av kvicksilver och isterflott, och det hjälpte ju
litet.

Småland
Hälsing

-34-

4489

uppt. J. Nilsson
1934.

12

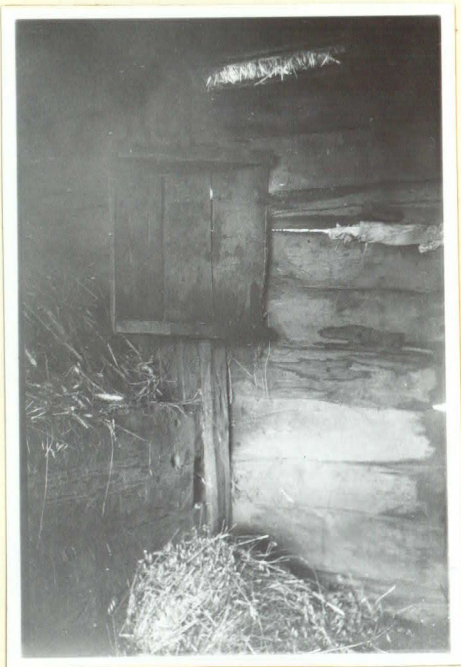
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

34

T r ö s k n i n g.

All säd skulle ottetröskas. På dagen hade de inte tid att stå på logen, utan då skulle de vara i skogen och hugga och köra bjälkar. De började på hösten så snart säden var inkörd, och sedan skulle det vara färdigt till "vårfedan". Senare blev det emellertid så modernt att ha lyktat tröska redan till jul. De var minst två på logen, för det var alltför söckent att stå där och slå ensam. Redan kl. 2, senast 3, skulle de vara på logen, och sedan höll de på till kl. 9, och det räknades för ett halft dagsverke. De brukade få sig en kålrotabit och en havrebrödbit, när de gick ut, och sedan var det ju frukost kl. 6.

De lyste sig antingen med stickor eller ljus. I senare fallet använde de "lyktaporlingar". Det var små, korta ljus, som stöpts för att användas i lyktan. På logen sattes de in i "ljusakistan", som hängde i ett hörn. Ljusakistan var trekantig, gjord av 1" bräder, ungefär 1 aln hög och 1 kvarter

Ljusakista.

Äg. Gustav Andersson,

Å b o d a.Tak och botten av 2" plank,
sidorna av 1" bräder.

Höjd 60 cm.

Djup 22 "

djup och helt öppen framtill. Inget glas sattes för.

Själva tröskningen gick så till, att först "dunra" de ne-
ken på en "dunrereja" så att det mesta gick ur. Rågen blev
nästan tröskad med några slag, men kornet och havren tålde
mera. Till dunrerejan högg man en krokig gran, sågade eller

klöv den mitt itu och täljde bitarna ungefär fyrkantiga. I dem
borrades tätt med hål och sattes i pinnar. I ena ändan sattes
två ben, den andra stod på loggolvet. Sen slogs nekarna över
pinnarna, det kallades då att "dunra".

Dunrerej.

Äg. Anders Daniel Johansson

Sjöanäs, Å b o d a.

Dunrerej av gran. Alla
pinnarna äro fastkilade med
ca 4 cm. avstånd mellan
varje.

Måtten.

längd	125	cm.
bredd	75	"
höjd	55	"
pinnarna	1"	grova.

Dunrerej.

Då de dunrat 12 nekar lades de ut till ett "lejr", och sedan var det att bösta på med slagan till allt kornet gått ur.

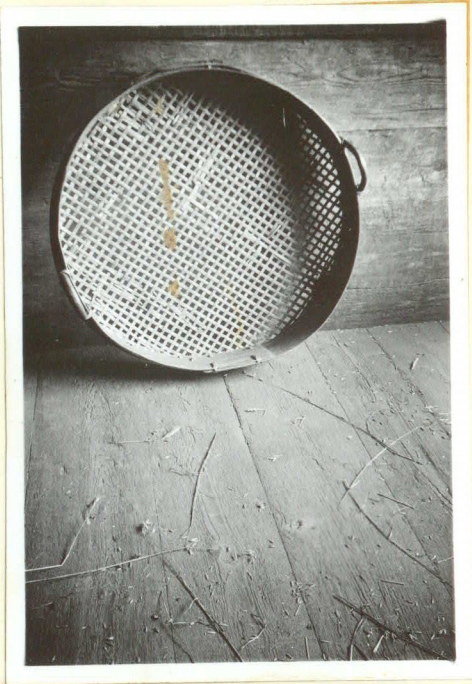
De olika delarna i slagan kallades "hånneln" - det man höll i -, "hällan" och "drunsen" el. "drummeln". Hånneln skulle vara av mjukt och lätt trä, men drunsen av bok. Till hällan användes i allmänhet ålskinn, för det var segt och starkt, men i nödfall kunde lindbast få duga.

Halmen ristades upp och kastades undan med ett "riste-klynne", och det liknade en högaffel och var gjort av en liten björk, som grenat sig. Sedan sållades "drösan" i ett "bosåll" el. "borsåll". Bottnen i bo(r)sållet var gjord av tunna enespjälker.

Risteklynne.

Gjordes av små björkar,
som grenat sig.
Längd /vänstra/ 145 cm.
" /högra / 130 "
Äg. Gustav Andersson,
Å b o d a.

Borsåll.

Botten av enespjälor, 80 cm i diam.
Borsållet användes till mångahan-
da. Vid tröskning sållades säden
i det, när man "böstade" enebär,
hade man ett borsåll, och vid
större kalas, husförhör, begrav-
ning etc. användes det som ser-
veringsbricka.
/ Samma äg./

*Ägde Joh. Andersson
Korsåll
Småland
1870
Stallon
1928 1934*

Säden kastades ju för hand, och det gjordes, när det blåste. Man öppnade då logdörren och gluggen, som var mitt emot, och var då vinden sådan, att det blåste genom dörren, så lades "drösan" borta vid gluggen. Sedan ställde man sig med höger sida mot "drösan", tog kastaskopan ungefär halv och kastade över vänster hand.

Äg. Gustav Andersson

Å b o d a.

Båda gjorda av al. Al är lätt att slöjda och lätt i sig själv, därför användes den till att göra redskap av. Den är nämligen inte så stark som björk eller bok.

Skåjelns längd	100 cm.	bredd	35 cm.
Skopans	38 "	"	20 "

Dröskåjel och kastaskopa.

Det rena kornet östes sedan i säckar och kördes antingen direkt till kvarnen och maldes, eller bars upp på "botten" /vinden i boningshuset/ och tömdes i bingarna. Av 6-råda-kornet, som tröskats tidigt på hösten, gjordes malt. En del gårdar brukade mälta en hel tunna. De som hade förmånsfolk fick bära mest all sin säd till dem, och det fanns de som vissa år inte hade mer än utsädet kvar, när de gjort undantaget.

Ännu tröskas all råg med slaga. Det gör de av två orsker. Dels är tröskmaskinerna så små, att råghalm är svår att få igenom, och det går tungt, dels vill de inte ha halmen i oredda, ty den skall hackas, och det går lättare, när nekarna är hela. Ha de kvar en dunrerej, så dunra de nekarna på den, i annat fall helt enkelt mot logväggen. Även kastningen sker för hand.

Till den övriga säden användes maskin. De flesta drasgas, en del drivas med vandring, som då köres antingen med häst eller kor, och slutligen finns det några som har elekt-

risk drivkraft.

Då de draga maskinen, bruka de räkna 5 travar i ett "pust". D.v.s. de vila för var 5. trav, och kastar då fram och gör i ordning nya 5 travar och gör rent kring verket.

41

T r ä s k . o s l ö j d .

Jag för min del har inte gjort så mycket träskor, jag har mest sysslat med annan slöjd, men så pass många par har jag gjort, att jag vet hur det går till.

Till ämne användes al, för den är lätt i sig själv och lätt att slöjda. Lind är starkare och bättre, men den är så svår att få tag på här.

Först och främst tar man mått på foten, och det är med en trästicka. Man skär in en skåra för bredden och en för längden. Sedan har man då en lagom grov al, kvistfri och slät, och av den sågar man en kubb så lång som skon skall vara. Sedan yxar man till den det grövsta och sågar ner och tar bort en bit vid hälen. Då det är gjort, blir det till att ta "mulanavarn" och borra två hål rakt in bredvid varandra. Med stickan mätes, så att de bli lagom djupa. Det går inte att använda en vanlig "navar" /borr/, för på dem går spetsen så långt före, att den skulle sticka igenom vid tån. Nu blir det ju ett

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

42

Skriv endast på denna sida!

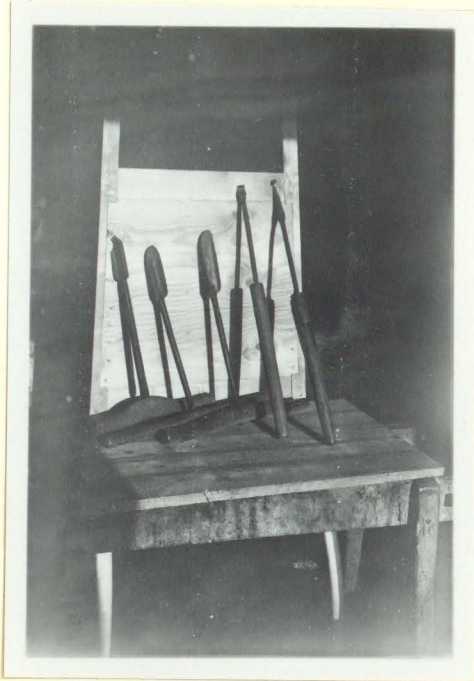
träsko så att den passade. Det gick inte med första paret, och det fanns de som, fast de skulle hetas vara träskomakare, aldrig kunde få till ett riktigt par. Och om inte träskon passar, så får man träskoknölar och ont på fötterna, och det kan bli så pass lett, att man knappt kan gå.

Trätofflerna har inte gagnats här i mer än 10 år högst. De är ju lättare än träskor, och lättare att göra, särskilt nu då man kan köpa bottnarna färdiga från fabriken. Nuagnar vi också mest toffler, men jag skall säga, att de i alla fall är bra mycket sämre än träskorna. Se de är alldeles odugliga, när det är vatten och snö. Det kommer in i dem, och sen får man gå våt om fötterna för jämnan. Men på träskorna går det ju en kant runt om vid hälen, så i dem kommer det inte in så lätt, och så är de mycket varmare allt igenom. De är sämst, när de är nya, men bäst, då de är halvslitna. Då är de lättare än tofflerna, och så goda att ha på sig.

Det fanns en träskomakare här i Väseboda till för en

10 år sen. Han var lytt, och hade svårt för att gå, men i min ungdom, då var han i sin välmakt, och då gjorde han 8 och ända till 12 par skor om dagen. Han fick först 25 öre paret, men sen steg det till 50, och under dyrtiden var det uppe i 2,50, men då var gubben för gammal. Han gjorde, som sagt mycket träskor, och han kunde väl ha 50, ja 100 beställningar inne på en gång, men han visste precis i vilken ordning de kommit in. Då han tagit mått på foten, ställde han stickan i fönstret, och där kunde det stå en lång rad men i den ordning som beställningen kommit in.

25 öre paret hörs ju inte mycket, men man skall betänka, att det gick inte bort nånting i omkostnader. Verktygen höll ju en mansålder, och al fick de taga var den fanns utan att betala, och här vid Lövsjön fanns det gott om al vid bänkerna.

Träskoverktyg.

Äg. Frans Elm ,
Väseboda, Å b o d a.

- - - - -

Från vänster till höger :
Mulanavar, 2 st. röskedar,
håljärn och slättejärn.

Landskap: Småland Upptecknat av: John Nilson
 Härad: Albo Adress: Wästan
 Socken: Kärnön Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1934 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV. 18
FOLKMINNES-
ARKIV

47

Uppteckningen rör

U n g d o m e n s l i v .

Ungdomen roade sig förr också, fast inte så mycket som nu. De var åtminstone stilla någon gång. Och inte fick de roa sig så mycket att det hindrade arbetet. På måndagen skulle de upp lika tidigt och arbeta lika mycket, kanske mer än de andra dagarna, bara för att visa, att de inte tagit vid sig av helgen.

På lördagen slutade de inte något tidigare än annars, utan så där vid niotiden. Skulle de bort, klädde de om, annars inte, å det var inte så noga precis.

Pojkarna brukade samlas på någon gängsen plats, i något

Lördagkväll.

vägaskäl eller så. Här bruka de samlas i trekanten, där vägen från Väseboda kommer fram på häradsvägen. Där kunde de stå och prata en stund, och sen gick hela skocken ut till flickorna.

De gick bak på fönstret och knacka på och sa flickan vid namn, och när hon så svara, så frågte de, om hon inte ville komma ut en stund. Så kom hon ut - om hon kunde förstås - och de var alltid klädda och i ordning, även om de kanske gått och lagt sig.

Så fortsatte de från gård till gård, och de blev ju allt fler och fler, och när de då var så många de tyckte, så gick de till något ställe /gård/ och bad att få dansa en stund.

De kunde egentligen få gå till vilken gård som helst och få dansa, för det var ingen som neka. Det hindrade inte, att det kunde komma ett tjugotal ungdomar till en gård och be att få dansa, sen folket i gården gått och lagt sig, men

dansa fick de.

Se de var inte så rädda om möbler och tiller /golvplan-
korna/ på den tiden. Möblerna var ju i allmänhet inte så snyg-
ga i målningen, och inte var de många heller. Standsängen stod
ju vid sin vägg, och där kunde de gott ligga, sen förhängena
dragits för. Sätet stod ju vid dörren, och det satt de på
mellan danserna. Och "slajbore" /slagbordet, stort bord med
skivor att fälla ut./tog heller inte stor plats, då det var hop-
fällt. Stolar fanns det inte många.

Så hade de då hela stora golvet till att dansa på, och
det blev ej sämre av 'et, tvärtom. Se nu hade de suttit där och
spinga sticker och gjort kåstar /kvastar/ och slöjda och spun-
nit och trampa ihop undan för undan, så det kunde va tumstjockt.
Men nu blev det upprivet, och när de börja komma åt tillerna,
så rev de av kvistarna på dem, för se pojkarna hade "sinker"
på skorna, och flickorna skospikar, och se de rev. "Sinkerna"
likna små hästskor och var hemmasmida och sattes på klacken, då

skon gjordes, och inte behövde den skon kläckas om. Men de rev som sagt gott, särskilt när de blevo halvslitna. Skospikarna varo åckså hemmasmidda, och de hade huvuden så stora som tvåöringar. De som ville vara finare hade skospikar av mässing, men annars voro de av järn.

Musiken hade de med sig, och det var fiol eller senare dragspel, och då brukade de "skjuta ihop" åt spelmannen. Men om de inte hade något "speltj", sjöng de , och det var flickorna som sjöng.

Lyset var det ju skralt med, men jag minns, att mormor brukade lysa dem med sticker. Det var ju inte eld i spisen så sent på kvällen.

De dansade inte så värst länge. Kom de vid 11-tiden, så höllo de på till 1 eller högst 2, men inte till dager. Men det var inte alla som dansade. Det var alltid med ett lag, som spelade kort och söp. Ja, pojkarna, som dansade brukade ju gå till dem ibland och få sig en sup men det blev inte mycket,

för det tyckte inte flickorna om. De som spelade kort brukade hålla till "uppe på" d.v.s. uppe på andra våningen, och det som spelades var kasin och bondtolva och senare knekt och knäck. Se knekt det var ett lett spel medan man inte var van. Det gällde ju att inte behöva sticka en knekt, för se då fick man betala den. Men hade man för exempel endast knekten i en färg, så var det inte så lätt att slippa undan. Men de som kunde mé' et behövde sällan betala.

Medan de dansade, kom pojkarna och flickorna överens om hur de skulle ha'et på hemvägen. Men då de gick, följdes de åt allanfrån början av vägen. Men så kom en flicka till sitt vägsål, och då gick hon hem, och pojken hennes följde med, så kom en annan flicka till sitt, och så undan för undan, och till sist var ju alla hemma. Ja, inte pojkarna förstås, för de stannade hos flickorna. Se det var bruk här, och är det väl än, att pojkarna stannar hos flickan till morgon, men de ligger ju inte i vanlig mening. Flickan tog av sig ytterkläderna och

skorna. Klädningen hade hon på, och hade hon en fin klädning, så kunde det hända, att hon byttä och tog på sig en sämre, för att inte skrynkla till den fina. Pojkarna fick taga av sig tröjan och skorna. Sen skulle de egentligen ligga uppe på täcket, men det hölls väl ej så styvt på alla gånger, ja, kanske första natten.

Pojkarna gick hem så där vid 5-tiden, och då hade de alltid "hyss" för sig. Lyfte av "led" /grindar/ och bar dem åt skogs och gömde dem, så att bonden knappast kunde hitta dem på morgonen. Men det var ju förstås det lindrigaste. Nog hittade de på värre saker ibland.

Men nu bör jag kanske nämna, att det var inte blott de pojkar, som kom från flickorna, som hade rackartyg för sig Nej, de värsta var de som spelade kort. De gick då först och främst och störde de par, som låg, och sen, innan de rent gick hem och lade sig, skulle de alltid ha gjort en riktig bravad, och då hölls de mest till de som brukade gräla och skälla på ungdomen. Och sådana fanns de då som nu.

Det var en bonde här som hette Ola, och han var arger och le, och åt honom gjordes många spratt. En gång drog de upp alla hans krokadröjer och ärjakrokar och harvar, ja, all den redskap han hade och lade den på lagårdstaket. Och jag skall säga, att det var inte nåt /nådigt/ till att taga ner den ensam.

En annan gång, och då var jag själv med, drog vi upp hövagnen med kaniss och allt och ställde den tvärs över åsen, och det var ju omöjligt att taga ner den ensam utan att slå sönder den. Han fick vackert gå och ha nästan alla karlar i byn till hjälp. Men då skall en veta att han var arger.

Nere i Hökaboda var det en bonde, som hette Jonas, och en ~~vinteren~~ vinter var det lite vatten i brunnen, så han var tvungen att köra korna till en källa, som låg en bit bort, för att vattna dem. Där hade han en sådan där vanlig dryckesho, en grov stock, som var urholkad och ungefär 2m. lång. Nu kom Johan gustav i Breahorva en morgon hem från sin flicka, och när han gick förbi källan, så rände han i dryckeshon, och

källan var djup, så det stack endast upp en liten stump av hon. När Jonas kom dit för att vattna, så var det ju omöjligt för honom ensam att få upp den, för den var ju sur och tung. Men det hade fallit lite snö under natten, så det var spår, och nu körde Jonas in korna och gav sig iväg att följa spåret. Ja, det var sant, när han gick, så frågade käringen hans vart han skulle gå. "Jo, jag måst no upp te Breahorva å ha me en som hjälp me te å få upp hon", sade han, för han misstänkte vem det var. Och käringen hans trodde ju mest att hann blivit toseter som gav sig iväg så långt, för det var då över 2 km. Men se Jonas han var en sådan som skulle ha gått hur långt som helst, för han var envis. När han kom upp till Breahorva, så träffade han Johan Gustavs mor och frågade efter sonen. "Va vill du honom så tidit på dan", frågade hon "Han ska hjälp me å få upp dryckeshon ur källa", sade Jonas, och så gick han in och väckte Johan Gustav. Och Johan Gustav han kände Jonas för väl till att göra några konster. Det var att stiga upp och följa med, trött som han var. Inte ett ord sade de åt varand-

ra på hela tiden. Inte ett ord på vägen och inte ett ord, när de kom fram, och inte ett ord, när de fått upp hon. Johan Gustav gick hem, och Jonas vattnade sina kor, och så var den saken bra.

Men det leaste, jag hört talas om, det var borta i Vittre. Där var det en skomakaredräng, som hette Axel Johansson, och en kväll, när han kom hem, så var han rätt full och åt ingenting av gröten, som stod framme på bordet. Det såg de andra genom fönstret, och när lagt sig och somnat, så smög de sig in och hällde all gröten mellan benen på honom. Och på morgonen var det rent omöjligt att få honom ur sängen. Där låg han och vred sig och sade sig vara sjuk, för se han trodde ju inte, att det var gröt. Men så krånglade han sig upp så småningom, och man kan ju förstå, att han blev lite till snopen, när han såg, vad det var. Nu var han ju rätt lojer /elak/ den där drängen, så han var kanske förtjänt av 'et, men det var lett gjort i alla fall.

På söndagen gick de alltid till kyrkan, och efter gudstjänsten samlades ungdomen utanför, och då bestämdes vart de

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

55

Söndag.

skulle gå och dansa på kvällen. Det var det viktigaste. Själva predikan tror jag inte de gick så mycket för. Ja, och så gick de dit för att få veta nyheter utifrån och hämta post. Se det fanns ju inga tidningar på den tiden, och ville de veta något nytt, så var det vid kyrkan på söndagarna. Posten var det en dräng från Bergs socken som kom med. Och var de då inte där och hämtade den, så tog han med sig den hem igen, och då fick de den inte förrän nästa söndag, om de då var där.

Från kyrkan gick de i klunga, och var det någon långväga-bo med, så fick han följa med hem och blev lite trakterad. Mat fick han och bränvin med, om han ville ha.

Så på eftermiddagen skulle de ju till det ställe, som var överenskommet, men innan de fick gå ut, så skulle de läsa dagens predikotext i Hoof'ens postilla. Var det en sträng husbonde, så gick det inte med mindre. Och det var rätt drygt ibland att läsa igenom ett sådant där stycke. Han kan ju titta på 26 söndagen efter trefaldighet, så skall han få se, att

det var rätt kratiga ord med. Var de många i familjen, så
högt/
behövde ju inte alla läsa, utan då läste en, och de andra
hörde på.

Men då det var gjort, gick de ut och vanligen då till
det där vägskalet, där de brukade hållas. Sen, då det blev
lagom dags, gick de till det ställe, som var överenskommet,
och där dansade de, till de blev trötta, och så gick de hem
på samma sätt som på lördagkväll.

Det där var alltså på vintern. På sommaren dansade de ute
på någon backe eller väg. Det var som det bar sig och föll sig.
Här brukade de dansa på trekanten mellan vägarna. En del dansade
de, en del satt och pratade, och en del spelade förstås kort.

Då jag var 10 år, det var alltså 1874, byggde de en
dansbana här uppe i backen mellan Åboda och Breahorva, men
den stod inte länge. Jag var som sagt endast 10 år men väldigt
"farveten" /nyfiken/ att se hur den såg ut, så jag smög mig
dit en kväll och stod där och glodde. Men jag hade inte stått

där länge, så kom prästen - gud vet var han kom ifrån - och gick rakt upp på banan och läste en psalmvers. Ja, han började endast att läsa, för han hade då inte kommit till mitten på versen, så var han ensam. Jag har aldrig varken förr eller senare sett folk springa så som de gjorde. Som en skock toseta får rök de åt alla håll. Jag blev ju rädd och sprang jag också, och se i hastigheten råkade det bli bortåt i stället för hemåt, och när jag äntligen kom på hemvägen, så mötte jag prästen. Nu var ju jag så liten, så mig ville han ingenting, men han frågade, om jag viste, vart de andra tagit vägen. Men det var ju omöjligt för mig att veta, och det sade jag visst.

Det var sista gången, de dansade på den banan, för veckan därpå blev den riven, och sen har vi inte haft någon bana här till för ett par år sen, men då byggde de här bollsparkarna upp en i Björkskogen.

Men de dansade ju inte varje lördag och söndag, fast

"Gå bak
fönstret."

nog var det rätt så ofta i alla fall, och då de inte var så där ute, så gick pojkarna bak på fönstret till flickorna och bad dem komma ut en stund. Sen gick de en bit, och under tiden kom de överens om hur de ville ha'et, så gick de hem par om par. Det var rätt enkelt.

Då det var marknad i Moheda, brukade ungdomen gå dit på söndagen. De gick härifrån vid 7-tiden på morgonen, och då var de framme så där vid 11-tiden. Sen gick de där och tittade på stånden, och hade så roligt, de kunde. Det fanns ju inga nöjesanordningar på den tiden, inte en karusell en gång. Pojkarna brukade köpa och bjuda flickorna på konfekt. Det var sådana konfekt, som de brukar ha i julgranen; långa och stora och med en vers på. Senare började det komma käringar, som sålde kaffe, och då blev det så modernt att köpa det. Men det fanns varken bord eller stolar, så de måste hålla till på någon vagn eller tomlåda eller helt enkelt på marken medan de förtärde det.

Vid 5-tiden gick de hem igen, och det var nästan det roligaste av hela marknadsresan. Pojkarna var ju lagom uppspelta, och de hoppade och sjöng och gjorde spektakel. Ibland kunde det ju bli slagsmål, men inte så ofta som man nu tror.

R e g i s t e r.

<u>V å r b r u k e t.</u>	1 - 15.
Sådden	1 - 4.
Redskapen	5 - 12.
Dragarna	13
Växtföljden	14 - 15.
Smittfällor	15a - 15c.
 <u>S l å t t e r n</u>	
Slåttern skulle börja.....	16.
Slåmarken	16.
Bryna lien	16 - 17.
Maten och måltiderna.....	17 - 19.
Hötorkningen	19 - 21.
Inkörningen	21 - 22.
Man skulle ha slutat slå.....	22.
Sjusovardagen	22 - 23.

Skriv endast på denna sida!

<u>S k ö r d e n .</u>	25 - 30.
Hur säden skars, torkades och inkördes ..	25 - 27.
Potatisen	28 - 29.
 <u>T r ö s k n i n g</u>	 34 - 41
Tröskning	34 - 37.
Fastning	39 - 41.
- - - - -	- - - - -
Kreaturens skötsel	30 - 33
Träskoslöjd	42 - 46.
- - - - -	- - - - -
 <u>U n g d o m e n s l i v .</u>	 47 - 60.
Lördagkväll	47 - 52.
"Hyss"	52 - 55.
Söndag	55 - 57.
Söndagkväll	57.

På sommaren	57 -58.
"Gå bak fönstret"	58 - 59.
På marknaden	60.
 R e g i s t e r	 61 - 63.